

Nd.

151. Frumvarp

til laga um kirkjur.

(Eftir 2. umr. í Nd.).

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Kirkjur og grafreitir eru friðhelgir staðir og má ekkert þar fram fara, er raski helgi þeirra.

2. gr.

1. Prófasti ber að hafa gætur á, að kirkjur og grafreitir séu jafnan í því standi, bæði að smekkvísi, viðhaldi og umgengni, að samboðið sé helgi staðarins og þeirri lotningu, er hann á að vekja í hugum manna.
2. Prófastur úrskurðar, hvenær endurbygging er nauðsynleg eða endurbót. Skjóta má þeim úrskurði til biskups.
3. Dóms- og kirkjumálaráðuneytið felur húsameistara ríkisins eða öðrum hæfum manni að láta í té allar nauðsynlegar upplýsingar og leiðbeiningar, er hér að lúta, m. a. uppdrætti að nýjum kirkjubyggingum og endurbót kirkna.

3. gr.

Skylt er jafnan að hlíta fyrirmælum biskups og prófasts um alla hirðingu kirkna, umgengni og viðhald.

4. gr.

Skylt er að setja hæfileg hitunartæki, að dómi biskups, í hverja kirkju. Þó getur ráðherra veitt undanþágu frá þessu, ef sérstaklega stendur á. Skal reykhlíf og hitunartækjum svo fyrir komið, að eigi sé óprýði að.

Skylt er að vát tryggja kirkjur gegn eldsvoða í einhverju því brunabótafélagi, er ráðherra tekur gilt.

5. gr.

Nú er í ráði ný kirkjubygging eða gagnger endurbót kirkju, og skal þá bera málið undir prófast. Leitar hann þá leiðbeiningar húsameistara eða annars byggingarfróðs manns, er ráðherra telur þar til hæfan, um verkið, og skal hlíta leiðbeiningum hans um framkvæmd verksins.

6. gr.

Rétt er sóknarpresti að banna hverja þá notkun kirkju, sem ekki er samboðin helgi hennar sem guðspjónustuhúss kristins safnaðar. Skal því jafnan leita leyfis sóknarprests til notkunar kirkjunnar, enda ber hann ábyrgð á, að ekki sé gagnstætt fyrirmælum æðri stjórnarvalda, almennu velsæmi og allsherjarreglu.

7. gr.

Bannað er að halda fundi um almenn ágreiningsmál í kirkju.

II. Safnaðarkirkjur.

8. gr.

Safnaðarkirkja er sjálfseignarstofnun í umsjón og ábyrgð safnaðar, undir yfirstjórn biskups og ráðherra.

9. gr.

Sóknarnefnd hefir á hendi umsjón og fjárhald safnaðarkirkju. Skal hún fyrir hönd safnaðar rækja allar þær skyldur, er hvílt hafa á eigend-

um og forráðamönnum kirkna, að því er tekur til viðhalds og hirðingar. Ber hún f. h. safnaðar ábyrgð á, að gætt sé tilhlýðilegrar smekkvísi og umönnunar um allt, er kirkju og grafreit varðar. Og ber henni að hlíta úrskurðum prófasts, biskups og ráðherra í því efni, skv. almennum ákvæðum 1.—9. greinar.

10. gr.

1. Sóknarnefnd annast innheimtu á tekjum kirkjunnar og kemur sjóðeign hennar á vöxtu í Hinum almenna kirkjusjóði. Annast hún reikningshald og fjárreiður kirkjunnar, og skal jafnan senda prófasti reikning yfir tekjur og gjöld hennar á liðnu ári, eigi síðar en í aprílmánuði ár hvert. Sóknarnefndarmenn rita allir nafn sitt á reikninginn, enda bera þeir, einn fyrir alla og allir fyrir einn, ábyrgð kirkjufjónna.
2. Fyrir ómak sitt fær sóknarnefnd 6% í innheimtulaun af lögboðnum árstekjum kirkjunnar.
3. Þar, sem lögreglustjóri er í sókninni, skal honum skylt að taka að sér innheimtuna, gegn 6% innheimtulaunum, ef sóknarnefnd óskar.

11. gr.

Skylt er söfnuði að taka að sér til umsjónar og fjárhalds hverja þá léns- eða bændakirkju, er eigandi eða lénsdrottinn óskar, með þeim skilmálum, er segir í 15. gr., og til kemur samþykki ráðherra að því er bændakirkjur snertir.

12. gr.

1. Þegar kirkja er afhent söfnuði, skal prófastur með 2 óvilhöllum, byggingafróðum mönnum gera nákvæma úttekt á kirkjunni, eigum hennar, áhöldum og gripum. Skulu úttektarmenn meta sanngjarnt álag á kirkjuna og gripi hennar og áhöld.
2. Álag skal miða bæði við fyrningu hússins og byggingarkostnað á hverjum tíma, þar sem kirkja er eigi að stærð við hæfi sóknarinnar.
3. Eigandi eða lénsdrottinn greiðir álagið í hendur sóknarnefndar, er tekur við kirkjunni og fé hennar fyrir hönd safnaðarins.
4. Skjóta má úttekt kirkju til yfirúttektar, og skal þá að minnsta kosti helmingur yfirúttektarmanna skipaður byggingafróðum mönnum.
5. Heimilt er sóknarnefnd að taka við kirkju án þess að regluleg úttekt fari fram, ef samþykki biskups kemur til og héraðsprófastur stjórnar afhendingu kirkjunnar.

13. gr.

Nú er kirkja reist þar, er kirkja hefir eigi verið áður, og getur þá ráðherra úrskurðað, að bæjar- eða sveitarfélag það, er í hlut á, leggi til ókeypis hentuga lóð undir kirkjuna ásamt hæfilegu svæði umhverfis, ef þess er krafizt. Þar, sem skipulagsnefnd hefir eigi ákveðið kirkjustæði, skal kirkja sett þar, sem prófastur ákveður, í samráði við sóknarnefnd og húsameistara ríkisins, eða annan byggingafróðan mann, er ráðherra kveður til. Skjóta má úrskurði prófasts til ráðherra.

III. Bændakirkjur og lénskirkjur.

14. gr.

Skylt er ábúanda lénskirkjujarðar að hafa umsjón lénskirkju og fjárhald, nema prófastur feli öðrum.

Skylt er sóknarnefnd að annast innheimtu á tekjum lénskirkju gegn 6% innheimtulaunum, ef þess er krafizt.

15. gr.

Eigendum bændakirkna og lénsdrottnum lénskirkna er skylt að hlíta almennum ákvæðum um endurbyggingu kirkna, hirðingu, hitun og viðhald.

16. gr.

1. Nú setur kirkjueigandi eða lénsdrottinn ofn eða önnur jafngóð hitunartæki í kirkju sína, er honum þá heimilt að jafna hálfum stofnkostnaðinum á sóknarmenn sem hundraðsgjaldi af útsvörum þeirra, enda hafi kostnaðarreikningur verið endurskoðaður af sóknarnefnd og úrskurðaður af prófasti.
2. Nú er í sókn meira en eitt sveitar- eða bæjarfélag, og skal þá fyrst skipta gjaldinu niður á þau eftir tölu safnaðarmanna innan hvers þeirra. Eigandi eða forráðamaður annast innheimtu gjaldsins.
3. Heimilt er kirkjueiganda eða forráðamanni að jafna niður árlegum eldsneytiskostnaði og brunabótaíðgjaldi á sama hátt. Eindagi á gjöldum þessum er 5 vikum eftir að þau eru auglýst.

17. gr.

Nú hefir eigandi bændakirkju vanrækt hirðingu, viðhald eða endurbyggingu kirkju sinnar, þrátt fyrir ítrekaðar áminningar prófasts, eða eigi hlýtt almennum ákvæðum laga þessara, 1.—9. gr., að því er eigi tekur til safnaðarkirkna sérstaklega, og er þá kirkjustjórninni skylt að höfða þegar í stað mál á hendur kirkjueiganda til þess að fá hann dæmdan til þess, að viðlögðum dagsektum, að bæta úr göllunum eða endurbyggja kirkjuna.

IV. Kirkjunefndir o. fl.

18. gr.

Í hverri sókn skal kjósa kirkjunefnd.

19. gr.

Kirkjunefnd skipa 3—7 menn, eftir mannfjölda sóknarinnar.

20. gr.

Kirkjunefnd skal kjósa á safnaðarfundum, þegar kosning sóknarnefndarmanna á fram að fara.

Um kosningu í kirkjunefnd, kjörtímabil, kosningarrétt og kjörngengi fer sem til sóknarnefnda.

21. gr.

Verksvið kirkjunefndar er að vinna að því, ásamt sóknarnefndinni, að glæða hlýjan hug manna til kirkju sinnar og gangast fyrir frjálsum samtökum um að auka fegurð hennar og prýði með góðum gripum og á hvern þann veg, er bezt þykir við eiga.

Sérstaklega skal kirkjunefnd gangast fyrir að útvega kirkju sinni fagra altaristöflu og gott hljóðfæri og altarisbúnað, þar sem einhverju þessu er áfátt.

22. gr.

Menningarsjóður skal veita verðlaun fyrir fegurstu altaristöflur eftir íslenska listamenn. Skal dómnefnd skipuð biskupi, eða manni, er hann nefnir til, og 2 mönnum, er menntamálaráðið skipar. Menntamálaráðið styrkir síðan kirkjunefndir til kaupa á altaristöflum þeim, er verðlaun hafa hlotið, með tillagi úr Menningarsjóði, er nemi allt að helmingi verðs.

23. gr.

Kirkjumálaráðuneytið annast um að gerðir verði, svo oft sem þurfa þykir, fyrirmyndar uppdrættir að kirkjum og kirkjugörðum, er bezt þykja eiga við íslenska staðhætti, og útbýtir þeim meðal sóknar- og kirkjunefnda landsins. Skulu fylgja þeim stuttar skýringar og kostnaðaráætlun.

Útgáfu uppdrátta þessara kostar Menningarsjóður.

24. gr.

Rétt er að geyma hverskonar kirkjuforngrip: í kirkjum þeim, er þá hafa átt, ef þær eru svo vandaðar, að dómi biskups og fornmenjavarðar, að tryggt megi teljast.

25. gr.

Nánari ákvæði um viðhald kirkna, kirkjusköðun og eftirlit, svo og búnað þeirra og prýði, setur biskup í reglugerð, er ráðherra staðfestir.

26. gr.

Lögtaksréttur fylgir öllum þeim gjöldum, sem mælt er fyrir um í lögum þessum.

27. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum 10—500 krónum, enda liggja eigi þyngri refsing við samkvæmt öðrum lögum.

Mál, sem rísa út af lögum þessum, skal fara með sem almenn lögreglumál.

28. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 22, 16. nóv. 1907, um umsjón og fjárhald kirkna. Ennfremur eru afnumin öll ákvæði eldri laga, er koma í bága við lög þessi.